

Innhold

Forord	9
Kapittel 1	
Digitale læringsformer i høyere utdanning	11
1.1 Nasjonale forventninger til uh-sektorens implementering av digital teknologi	14
1.2 Digital kompetanse og det digitale trykket nedenfra.....	18
1.3 Digitale innfødte og digitale immigranter i høyere utdanning	21
1.4 Valg av digital teknologi: undervisning i en ny tid	24
1.5 Digitale innovatører i høyere utdanning.	28
1.6 Oppsummering.....	31
Kapittel 2	
Digital teknologi i ulike utdanningsmodeller	32
2.1 Bruk av digital teknologi i fire utdanningsmodeller	32
2.1.1 Digital teknologi i ordinære campusbaserte studietilbud	34
2.1.2 Kombinert utdanningsmodell med nettbaserte samlinger	37
2.1.3 Kombinert utdanningsmodell med fysiske samlinger.	39
2.1.4 Rene nettstudier som selvstudium eller MOOC	41
2.2 Læringsplattformer – jernbur eller utgangspunkt for studentaktivitet?	44
2.3 Ulike tilnærminger til studenters lærings- og danningsprosess	50
2.3.1 Prinsipper for læring og undervisning i nyere forskningslitteratur	53

2.3.2	Kan bruk av digital teknologi legge til rette for akademisk dannings?	59
2.4	Oppsummering.	62
Kapittel 3		
Planlegging av undervisning i digitale omgivelser		63
3.1	En modell for planlegging av digital undervisning	64
3.1.1	Valg av digitale verktøy i undervisningen	69
3.1.2	Sosialisering og lærerens autentiske rolle	72
3.1.3	Studentenes læringsutbytte i sentrum	76
3.1.4	«Constructive alignment» – en av flere nøkler i undervisningsplanleggingen?	79
3.1.5	Etiske betraktninger i lærernes historier om egen undervisning	82
3.2	Oppsummering.	87
Kapittel 4		
Studentaktiv undervisning i små og store studentgrupper		88
4.1	Innspill til studentaktivitet ved bruk av digital teknologi. . . .	89
4.1.1	Bruk av digitale case	90
4.1.2	Bruk av rollespill i jussfaget.	93
4.1.3	Digital storytelling	95
4.1.4	Mobile enheter i undervisningen	99
4.1.5	Omvendt undervisning	100
4.2	Studentaktivitet i store studentgrupper: PowerPoint, Prezi, digitale tavler og klikkere.	103
4.2.1	PowerPointens forbannelse.	105
4.2.2	Prezi – en mer dynamisk tilnærming til læringsprosessen i auditorier	107
4.2.3	Digitale tavler	109
4.2.4	Digital simulering og visualisering	111
4.2.5	Klikkere – en vei mot mer studentaktivitet?	114
4.2.6	Learning Catalytics	117
4.3	Oppsummering.	121
Kapittel 5		
Nettdiskusjoner		122
5.1	Struktur og pedagogisk merverdi i nettdiskusjoner.	123
5.2	Mastergradsstudiet i voksenpedagogikk (2004–2009)	127
5.3	Introduksjonskurs for 650 helsefagsstudenter (2010–)	130

5.4	Nettbasert ex.phil. og bachelor i filosofi på nett (2006–) . . .	134
5.5	Oppsummering.	136
Kapittel 6		
Sosiale medier, deling og opptak		139
6.1	Sosiale medier i undervisningen	139
6.1.1	Blogger (åpne refleksjoner)	142
6.1.2	Facebook	143
6.1.3	Twitter (mikroblogging)	146
6.2	Samskriving, deling og personlige læringsnettverk	148
6.2.1	Samskriving for å lære	148
6.2.2	Wiki og andre samskrivingstjenester.	150
6.2.3	Google Docs / Google Drive og Etherpad	153
6.2.4	Personlig lagring og deling	155
6.2.5	Personlige læringsnettverk	158
6.3	Digitale opptak	159
6.3.1	Begrunnelser for digitale opptak i undervisningssammenheng	160
6.3.2	Egenopptak av forelesninger på eget kontor (Camtasia)	164
6.3.3	Mediasite – det komplette systemet for forelesningsopptak?	167
6.3.4	Podcast	172
6.3.5	Videokonferanser.	175
6.4	Oppsummering.	178
Kapittel 7		
Nettmøter og veiledning		179
7.1	Veiledning på nett.	180
7.1.1	Skype – veiledning én til én	183
7.1.2	Adobe Connect – det planlagte nettmøtet for flere . .	184
7.1.3	Lync – den integrerte løsningen.	187
7.2	Ulike typer veiledning i digitale kontekster	188
7.2.1	Tekstseminar som gruppeveiledning	188
7.2.2	Veiledning i «klassens time» i en fleksibel MBA	192
7.2.3	Veiledning på tekst med bruk av JING	194
7.2.4	Veiledning av internasjonale studenter og forskningsgrupper	195
7.2.5	Veiledning av praksis med bruk av nettbrett	197
7.3	Oppsummering.	199

Kapittel 8

Digital teknologi og vurdering	200
8.1 Vurdering for læring og det utvidede vurderingsrommet . . .	201
8.1.1 Nye muligheter med bruk av digital teknologi	203
8.1.2 Digital vurdering: en integrert, sømløs del av undervisningsforløpet?	205
8.2 Balansen mellom kontroll og læring – kan en komme forbi jukseproblematikken?	208
8.2.1 Bakvendt inn i fremtiden?	211
8.2.2 Bruk av digital teknologi for å bedre arbeidsflyt	213
8.3 Vurdering for fremtidens arbeidsliv og nye krav?	216
8.3.1 Vurdering for læring som premiss for studieforløpet .	217
8.3.2 Ny praksis ved bruk av digital teknologi.	219
8.3.3 Bruk av autentiske case og digitale læringsressurser . .	221
8.4 Oppsummering.	223

Kapittel 9

Fremtidsblikk på digitale læringsformer i høyere utdanning	225
9.1 Satsing på digital teknologi i høyere utdanning	225
9.2 Hva kan vi lære av de digitale innovatørene?	228
9.3 Digitale arbeidsformer – et institusjonelt ansvar?	231

Litteraturliste	234
----------------------------------	-----

Register	246
---------------------------	-----

Forord

Min interesse for bruk av digital teknologi i høyere utdanning meldte seg for alvor i 2004 da jeg sammen med et team av teknologer og faglig ansatte jobbet med å utvikle et fleksibelt pedagogisk mastergradstilbud ved Universitetet i Tromsø. Felles for studentene som ble tatt opp, var at de alle var lærere selv, eller hadde opplæringsansvar for andre. De fleste jobbet som undervisere innen høyere utdanning eller ved andre opplæringsinstitusjoner i Norge, og hadde erfaringer med ulike former for undervisning og læring. Studiet var basert på nettsamlinger med kun én fysisk startsamling på totalt tre studieår. All aktivitet, foruten det som ble initiert av studentene selv ut over det ordinære opplegget, foregikk på nett. Et sentralt og gjennomgående emne i studiet var bruk av digital teknologi i undervisningen. Betydningen av å forstå studiets komplekse innhold i relasjon til den digitale og pedagogiske tilretteleggingen var tydelig fra dag én og selve grunnlaget for å lykkes med å skape nødvendig aktivitet og samhandling. Interessen for å finne ut mer om læreres bruk av digital teknologi i undervisningen ble vekket.

I mitt møte med ulike fagmiljøer på universitetet ble det tidlig klart for meg at det eksisterte mange reelle, men også mindre reelle motforestillinger om utfordringer knyttet til bruk av digital teknologi i høyere utdanning, og at spriket er stort mellom teknologientusiastene og dem som opplevde utviklingen som en trussel. Både det å være motstander og det å være en som vil «prøve ut alt», kan være slitsomt i lengden. Etter ti år med en rivende utvikling og nye krav må ansatte i høyere utdanning forholde seg til bruk av digital teknologi. Balansekunsten i dette blir å kritisk vurdere hvordan bruk av digital teknologi kan støtte studentenes læringsprosess på forskjellig vis innen ulike fagområder.

Boka er blitt til på en svært spennende arbeidsplass ved UiT Norges arktiske universitet (heretter UiT) som heter Ressurssenter for undervisning, læring og teknologi (heretter Result). Jeg vil takke min sjef, Gunnar Grep- perud, som har støttet ideen og gitt gode råd siden han så prosjektskissen

i 2012. Inspirerende kollegaer skal ha takk for hjelp og gode diskusjoner i forbindelse med boka. Jeg vil også takke ekspertgruppa for IKT-støttet høyere utdanning, som jeg har vært så heldig å være en del av, for et svært spennende samarbeid. Men mest av alt vil jeg takke det akademiske personellet, heretter kalt «lærerne» eller «de digitale innovatørene» i høyere utdanning, som så generøst har stilt opp og latt seg intervju om egne praksiser og bruk av digital teknologi i undervisningen. Uten dere hadde denne boka ikke blitt til. Tusen, tusen takk!

Tromsø, november 2014

Trine Fosslund